

De kabinetsreactie (30%)
m. historisch akkoord mapp

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Aan

Minister van SZW en Minister voor APP

nota

Kabinetsreactie op vier rapporten Nationale ombudsman
over sociale minima

Aanleiding

Met deze kabinetsreactie gaat u in op drie achtereenvolgende rapporten van de Nationale ombudsman (No) over specifieke groepen die bestaansonzekerheid ervaren (statushouders, jongeren met een beperking, jongeren in de bijstand). Daarnaast is het een reactie op een overkoepelend reflectierapport van de Ombudsman over sociale minima. Gezien de inhoudelijke overlap is de kabinetsreactie een gecombineerde reactie op alle vier de rapporten. Deze reactie is gezamenlijk opgesteld vanuit S&I en PDV, en gaat uit namens u beiden. Er ligt een toezegging (MSZW) voor een kabinetsreactie in Q1. Onder de Toelichting wordt hier nader op ingegaan.

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u om akkoord te gaan met de inhoud van de brief en verzending van bijgevoegde kabinetsreactie naar de TK.

Met het oog op bovenstaande toezegging is het wenselijk de brief op korte termijn uit doen te doen. De No heeft ook een rappelbrief gestuurd. Op 19 april heeft MAPP een afspraak met de No.

Kernpunten

- De kabinetsreactie opent met een oplegbrief van meer algemene strekking: hoe passen de rapporten in de bredere context van signalen over onbedoelde gevolgen van complexiteit en hardheden in regelgeving/stelsels voor de bestaanszekerheid van kwetsbare burgers en welke trajecten om die gevolgen aan te pakken lopen er al. Daarbij wordt ook de brief van 29 maart over samenloop van regelingen en onbedoelde effecten op toeslagen genoemd.
- Vervolgens wordt afzonderlijk ingegaan op de bevindingen en aanbevelingen van de vier rapporten.
- In de paragraaf over het rapport over statushouders, "Een status met weinig armslag" wordt ingegaan op de aanbevelingen over financiële begeleiding en ontzorgen, ketensamenwerking en het meer laten aansluiten van de administratieve werkelijkheid bij de leefwereld van de statushouders. Per aanbeveling wordt aangegeven welke ontwikkelingen gaande zijn. Zo is recent op het onderwerp financieel ontzorgen een besluit genomen om dit anders vorm te geven, mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de No.
- De rode draad uit de andere drie rapporten is een oproep tot meer persoonlijke begeleiding, oog voor menselijke maat, vereenvoudiging, toereikend sociaal minimum en oplossingen voor verrekeningsproblematiek.

BRIEF ONDERTEKENEN

Datum
20 maart 2023

Onze referentie

Opgesteld door

Tweede contactpersoon

Bijlage(n)
4

Deze thema's komen in veel lopende of komende beleidstrajecten terug. Naast het noemen van specifieke maatregelen als reactie op de aanbevelingen, wordt benadrukt dat er een breder palet aan trajecten loopt op de thema's die de No aankaart. Sommigen beleidstrajecten laten al zichtbare resultaten zien op kortere termijn (bijv. de verbeteringen op het gebied van financieel ontzorgen/begeleiding bij statushouders en maatregelen uit spoor 1 Participatiewet in balans). Andere trajecten vragen om een langere adem (bijv. spoor 2 Participatiewet in balans, commissie sociaal minimum, wetgevingstraject herijking handhavinginstrumentarium).

- Kortom, de zorgen van de No worden serieus genomen en het geheel aan beleidstrajecten laat zien dat er al een kentering gaande is in het denken en actie wordt ondernomen.
- De kabinetsreactie benadrukt ook het belang van zorgvuldigheid bij dit soort beleidswijzigingen. Zorgvuldigheid is belangrijk omwille van de uitvoerbaarheid, doeltreffendheid en voor het behoud van een goede balans van wederkerigheid tussen overheid en burger.

Datum
20 maart 2023

Onze referentie

Toelichting

Proces

Het eerste rapport in deze reeks over sociale minima gaat over statushouders en dateert van 25 april 2022. De No verzocht om reactie binnen drie maanden. In de loop van het jaar zijn nog drie gerelateerde rapporten uitgekomen. Op 21 november 2022 heeft MSZW in de TK toegezegd om voor eind Q1 van 2023 te komen met een uitgebreide en gecombineerde reactie op de drie samenhangende rapporten en het overkoepelende rapport. Dit is toen ook gewisseld met de No. Recent heeft hij MAPP een brief gestuurd om zijn ongenoegen te uiten dat Q1 niet gehaald is. Naar aanleiding hiervan is er contact geweest tussen DG SZI en de No. Daarbij is aan aangegeven dat een uitgebreide reactie aanstaande is.

Krachtenveld

- De kabinetsreactie is inhoudelijk afgestemd met WR, WJBA, FEZ, VWS (Directie Maatschappelijke ondersteuning) en UWV.
- Dossierhouders van de volgende stakeholders hebben de gelegenheid gehad om input te leveren en te reageren: VNG, Divosa, COA en DUO.
- Wat Divosa betreft lag er in de reactie op de aanbeveling "betere persoonlijke begeleiding" te veel nadruk op de rol van de cliëntondersteuner als onafhankelijke systeembegeleider: dit zou afleiden van het echte probleem, namelijk dat het systeem zelf te ingewikkeld is. Verder gaf Divosa aan dat de begeleidingsopgave waar gemeenten voor staan soms onmogelijk groot is, zeker gezien de arbeidsmarkt met een tekort aan begeleidend personeel. Naar aanleiding hiervan hebben we een aantal zinnen opgenomen over het belang van de vereenvoudiging van het gehele systeem en welke trajecten daarop reeds lopen. Ook is er benadrukt dat er een grote opgave ligt voor gemeenten, die bovendien kampen met arbeidstekorten als het gaat om begeleidend personeel.
- De VNG heeft in reactie aanvullende informatie gegeven over lopende gemeentelijke initiatieven op onderwerpen uit het rapport (waarvan sommigen zijn opgenomen). Verder heeft de VNG haar standpunten kenbaar gemaakt op enkele van de aanbevelingen. Deze waren reeds bekend en zijn niet opgenomen, omdat het hier een *kabinetsreactie* betreft.

Datum
20 maart 2023

Onze referentie

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kabinetsreactie op vier rapporten van de Nationale ombudsman	Verzending	
2	Rapport Een status met weinig armslag	Bijlage bij verzending	
3	Rapport Meedoen zonder beperkingen	Bijlage bij verzending	
4	Rapport Watertrappen in de bijstand	Bijlage bij verzending	
5	Reflectierapport Sociale minima in de knel	Bijlage bij verzending	